

Віза

На перший погляд, сімейна бібліотека Бургоса Лоренсо вкорінилася в будинку, наче її протягом сторічч помалу вживляли в стіни. Іноді, в післяобідній час, коли золотаве світло проникає через вікна, легко можна уявити кількох давнішніх власників, які гортають товстий договір про виروшення перлів, або ж Сімона Болівара за написанням запального послання.

Насправді, йдеться про одну з ілюзій будинку: насправді, книги прибули усі разом, коли Едуардо Бургос Лоренсо позбувся своєї нерухомості в Каракасі. Вантаж — десь п'ятдесят масивних дерев'яних ящиків було завантажено у трюм навесні 1977 року, вивантажено на причалі Пунта де Пьедрас* і доправлено нагору трьома вантажівками й десятком енергійних погано оплачуваних острів'ян.

Ця колотнеча сім'ю не здивувала: чому Едуардо Бургос Лоренсо після того, як без жодних сантиментів позбувся нерухомості, намагався зберегти цю силу-силенну книжок? Можливо, боявся продешевити на кількох творах, які колись міг би продати дуже дорого? Та попри розмір і вражаючі клопоти з її перевезення, в бібліотеці не було нічого надто цінного: вона переважно складалася з нецікавих релігійних монографій, застарілих військових договорів, допотопних підручників історії, вибраної колоніальної поезії, антологій забутих авторів та неймовірної кількості поживклих енциклопедій, не настільки нових,

* Один із економічних центрів на острові Маргарита у Венесуелі.

щоб слугувати довідниками, але й не таких древніх, щоб претендувати на статус антикварних. У ній жив ненажерливий штам цвілі, який відразу ж скористався морським кліматом Марґарити, щоб плодитися. Відтоді мільярди спор плавали в повітрі будинку, мовчазні свідки й пахощі дивної епопеї бібліотеки.

Насправді, уся ця історія вказує лише на одне: дон Едуардо, поганий читач, просто забув про прикру нікчемність своїх книжок.

Ноа сам у темряві, сидить за довгим столом червоного дерева, який ділить бібліотеку навпіл. Мідна антикварна лампа для читання малює навколо нього світлове коло. Стос триколірних конвертів *Air Mail/Correo Aereo/Aviapolita*, рулон поштових марок з зображенням морських черепах й дорожня карта Саскачевані складені на відстані витягнутої руки.

Вже десять днів і десять ночей безупинно йде дощ, наче злива погрожує проковтнути острів Марґарита й розкидати пасажирів цього будинку по чотирьох кінцях світу. Щось бурмочучи собі під ніс, Ноа зачинився в бібліотеці й, озброєний засобами для листування, намагається боротися з клаустрофобією, катапультуючи наосліп синьо-червоні конверти в канадські степи, на зразок величезної гри в морський бій.

Схилившись над дорожньою картою, він вправляється в таємничій формі алгебри. Прерії вкрито сотнями маленьких кружалець, датами, поштовими індексами, виправленнями й відбитками пальців. Роками Ноа позначає кожного листа x , поряд із яким дрібним почерком записує дату й місце відправлення. З'єднавши кожен з цих x довгою лінією, можна відтворити мандрівку, яка між 1989 і 1999 роками привела його з Саскачевані на острів Монреаль, з острова Монреаль — до острова Стівенсона, і з острова

Стівенсона — аж до острова Маргарита, усе накладене (з властивим таким відбиткам спотворенням) на русло річки Суріс, на розкиданість Саскатуну і на резервації чіпевейан.

— Я не заважаю?

Ноа підскакує. Арісна ввійшла до бібліотеки зовсім безшумно.

— Я пишу листа. Проходь, я майже закінчив.

Вона підходить до столу, не кажучи ні слова. Ноа якраз вибрав адресу (Руло, Саскачеван, S4P 3V7), яку швидко пише на конверті. Це вже дев'ятий лист, який він пише матері цього тижня — прямий наслідок огидної погоди, яка творить хаос на Маргариті.

Арісна сідає напроти нього, з іншого боку столу. Вона здається втомленою, тобто — набагато втомленішою, ніж зазвичай.

— Щось сталося? — тривожиться Ноа.

— Дещо. Я отримала погані новини про свого дідуся.

— Що трапилося? Він захворів?

— Дідусь? Захворів? Це мене здивувало б, із його залізним здоров'ям, стара мавпа. Ні: він зник.

— Зник?

— Поліція видала ордер на його арешт. Щось пов'язане з шахрайством, подробиць поки не знаю. Вони заявили сьогодні до нього, але його не знайшли. Його ніде немає: ні вдома, ні на роботі, ні в його замиському будинку.

— Звідки ордер на арешт?

— Їх кілька: один — із поліції Каракаса, інший — із поліції Маямі, а третій — із Інтерполу.

— Дивно. Я думав, уряд Чавеса* не так охоче співпрацює з американцями.

* Уго Чавес, тогочасний президент Венесуели.

— Дипломатична поступка. Мій дідусь працював у консульській службі за Карлоса Андреса Переса*, тож у нього немає жодної підтримки в теперішньому уряді. Але зачекай, ще не все: оскільки він головний акціонер видавництва Tortuga, поліція погрожує провести обшуки в нашому офісі, вилучити комп'ютери й заморозити банківські рахунки. Вони також можуть анулювати твою візу, тому що ти тут на наше запрошення, й ніхто не гарантує, що вони не візьмуть мене під варту на той випадок, якщо я щось приховую.

— Лайно...

— Ти в мене з язика зняв. Отож, я хочу тебе про дещо попросити. Було б краще, якби ти з Сімоном зустрів Різдво в Монреалі, щоб тут усе вляглося.

— Добре. Коли вирушаємо?

Вона дивиться на годинник.

— Близько четвертої години ранку.

— О четвертій ранку!? Ти смієшся?

— Зовсім ні. Я вже купила вам квитки.

— Але ж...

— Тримай, я для тебе тут приготувала дещо.

Вона простягає йому венесуельський паспорт і маленький білий конверт. Паспорт відкривається на кольоровій фотографії Сімона. Дитя усміхається з радістю, наче йому належатиме не зіткнутися з грізними північноамериканськими митниками, а всього лише шукати скарби на пляжі.

Ноа з побоюванням відкриває конверт. В його руках розгортається лист, написаний трьома мовами, в якому Арісна Бургос Мендес, будучи в доброму фізичному й психічному здоров'ї, визнає Ноа Ріеля біологічним батьком й офіційним опікуном Сімона Бургоса, про що й робить

* Венесуельський державний і політичний діяч, президент країни у 1974—1979 та 1989—1993 роках.

письмову заяву в Ля Асунсьйон (Нуева Еспарта) Венесуела, 16-го грудня 1999 року.

— Я думаю, — каже вона майже спокійно, — цього буде достатньо, щоб пройти митниці.

В бібліотеці чути лише приглушений стукіт дощу у вікна. Ноа нахилиє голову. Він явно приголомшений, та легка посмішка освітлює його обличчя. Він вдруге перечитує лист, не вірячи своїм очам, ретельно знову його складає й кладе у конверт. Він не каже нічого — та й нема чого казати. Мовчання затягується, в той час, як Арісна, суплячи брови, шукає слова, які б запам'яталися, і за допомогою яких вона перегорнула б цю сторінку свого життя.

— Йди пакуй свої речі, — каже вона, знизуючи плечима. — А я займаюся речами Сімона.

Вона підводиться, робить непевний жест рукою й зникає в сутінках. За мить після цього Ноа залишається сам, з паспортом Сімона в руках. Він дивиться на фото й посміхається. А потім рвучко підводиться зі стільця, згрібає все, що лежить на столі — конверти, марки, дорожня карта Саскачевані — й одним махом кидає всю цю гору паперу в кошик для сміття, здіймаючи хмару пилу.

Він потирає долоні, вимикає світло і йде збирати валізи.